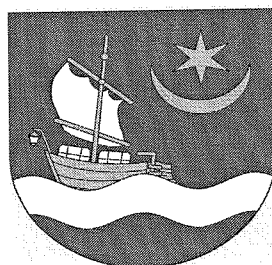

Załącznik do Uchwały

Rady Gminy Nr XXV/201/2012

z dnia 13 grudnia 2012 rok

Gminny Program Wspierania Rodziny

na lata 2013 – 2015

Trynca, grudzień 2012 r.

I. Wstęp

We wszystkich społecznościach rodzina stanowi najmniejszą po jednostce komórkę społeczną. To ona wyznacza aspiracje i dążenia człowieka, określa wzory i wartości, do których należy dążyć. Wpływ rodziny na życie jej członków zarówno dzieci jak i dorosłych jest istotny i trwa przez całe życie.

W literaturze naukowej spotkać można wiele definicji rodziny. Najogólniej określa się ją jako naturalną i podstawową komórkę społeczną, składającą się z rodziców (rodzica) i dzieci. Podkreśla się również instytucjonalną formę małżeństwa, poprzez które powstaje system pokrewieństwa i dziedziczenia. Elementem wyróżniającym rodzinę jest wspólnota mieszkaniowa, tworząca najczęściej jedno gospodarstwo domowe, które może obejmować dwa, a nawet trzy pokolenia. Cechą wspólną wszystkich definicji rodziny jest to, że zapewnia ona ciągłość biologiczną społeczeństwa i przekazuje dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Ogólnie rzecz ujmując rodzinę charakteryzuje współwystępowanie takich elementów jak: wspólne zamieszkanie jej członków, wspólne nazwisko, wspólna własność oraz wspólna kultura duchowa.

Rodzina, jako podstawowa komórka społeczna jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem dziecka, która ma obowiązek zaspokoić wszystkie jego potrzeby. Przede wszystkim powinna umożliwić prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny dziecka. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych.

Wychowawcze oddziaływanie rodziny ma istotny wpływ na socjalizację dzieci i młodzieży w drodze nieświadomego często przekazywania wiedzy o otaczającym świecie wraz z wartościowaniem go i preferowaniem wzorów zachowań.

Na prawidłowe funkcjonowanie rodziny bądź jej dezorganizację istotny wpływ mają czynniki wewnątrzrodzinne jak również czynniki zewnętrzne takie jak:

- indywidualne cechy członków rodziny,
- układ międzyosobowy,
- hierarchia wewnątrzrodzinna,
- jakość i istota więzi emocjonalnych w rodzinie,
- cele i system wartości małżeństwa,
- warunki ekonomiczne,
- polityka socjalna państwa wobec małżeństwa i rodziny,
- ideologia środków masowego przekazu,

- przemiany kultury i wykształcenie społeczeństwa,
- procesy uprzemysłowienia.

Dokonująca się w Polsce transformacja ustrojowa i związane z nią przemiany społeczno – gospodarcze, zaburzają jednak dotychczasowe wartości i równowagę socjalną rodzin. Tam, gdzie natężenie zagrożeń jest znaczące, rodziny stają w obliczu nawarstwiających się problemów i są bezradne w ich przezwyciężaniu. W takiej sytuacji potrzebują coraz większej pomocy ze strony państwa i instytucji wspierających. System pomocy społecznej w Polsce jest bardzo rozbudowany i w jego strukturze instytucjonalnej działa wiele podmiotów zajmujących się wspieraniem rodzin w niwelowaniu ich dysfunkcji. Jednakże w chwili obecnej odczuwalny jest brak koordynacji tych wszystkich słusznych i pożytecznych działań. Krytycznym wnioskiem poddany został dotychczasowy model zapobiegania kryzysowi polegający najczęściej na rozrywaniu nieprawidłowo funkcjonujących relacji rodzinnych i umieszczanie dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo – wychowawczych i resocjalizacyjnych, z dala od źle wypełniających swe zadania rodziców. Zmianie podlega także ocena problemów i wybór odpowiednich metod i narzędzi zaradzenia podobnym sytuacjom. Wieloletnie doświadczenia wytyczają obecnie nowy kierunek wszystkich działań pomocowych, których wyznacznikiem jest utrzymanie więzi rodzinnych, zapobieganie zagrożeniom, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne, poprzez wczesną diagnozę i rozpoznanie problemu oraz skutecznie prowadzoną profilaktykę. Zakres pojęcia „profilaktyka i opieka nad dzieckiem i rodziną” w niniejszym opracowaniu obejmuje system zintegrowanych działań zapobiegających zagrożeniom prawidłowego rozwoju dziecka oraz prawidłowego funkcjonowania jego rodziny, a w przypadku braku opieki rodzicielskiej - przygotowania i organizowania opieki zastępczej. Dlatego też obok prawnego uzasadnienia budowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny (art.17 ust.1 pkt. 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej) istnieje potrzeba systemowego, w skali gminy rozwiązywania istotnych problemów społecznych gwarantującego koordynację, rozwój i innowacyjność oraz szybkość interwencji przy jednoczesnym zapewnieniu dobrego przepływu informacji.

Tworząc i opracowując Gminny Program Wspierania Rodziny założono, że realizacja polityki prorodzinnej przyniesie lepsze efekty, jeżeli będzie miała charakter systemowy i zintegrowany. Szczególnie istotne dla realizacji założonych celów jest włączenie wszystkich podmiotów działających w środowisku lokalnym, wspomagających i wspierających dziecko i rodzinę.

II. Sytuacja dziecka i rodziny w Gminie Tryńcza

Aktualna sytuacja bytowa rodzin w Gminie Tryńcza jest wynikiem zmian, jakie zachodzą w szerszych, nadrzędnych strukturach społecznych i jest ściśle związana ze zmianami stanu i struktur w Polsce. Zmiany w procesach politycznych, ekonomicznych, demograficznych, kulturowych, a nawet szeroko pojęty postęp cywilizacyjny obserwowany z tak dużą intensywnością w okresie ostatnich lat transformacji społeczno - systemowej odciska swe piętno w życiu każdej jednostki. Pomimo tych dynamicznych zmian rodzina nadal jest źródłem siły i stanowi podstawę tożsamości każdego człowieka.

Faktem jest, że rodzina funkcjonuje, jako całość i jest czymś więcej niż sumą tych części – dzieje się tak, dlatego, że jej członkowie nieustannie na siebie oddziałują. Natomiast, od jakości tych interakcji, zależy pomyślność życia jednostek, od jednostek zaś pomyślność społeczeństwa.

W polityce społecznej rodzinie i dziecku poświęca się coraz więcej uwagi. Dzieje się tak, gdyż dzieci wymagają szczególnej troski i ochrony, a działalność na ich rzecz koncentrować się powinna na ochronie praw, wyrównaniu szans życiowych i rozwojowych poprzez umożliwienie dostępu do oświaty, systemu ochrony zdrowia, wypoczynku oraz pomocy w obliczu ryzyka zagrożeń życiowych.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża szereg czynników o charakterze patologicznym. Długotrwałe oddziaływanie na rodzinę zjawisk patologicznych może ją uczynić dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom wobec swoich członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązać problemy i sytuacje kryzysowe. Wsparcie rodziny w takich sytuacjach powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny.

Wśród głównych powodów udzielenia pomocy rodzinie przez Ośrodek Pomocy Społecznej wymienić należy między innymi:

- ubóstwo, tj. brak zabezpieczenia podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych dzieci pozostających w rodzinie, przekładające się na tzw. „wychowanie w ubóstwie”,
- bezrobocie, które prowadzi do dysfunkcji życia osobistego, rodzinnego i społecznego, rzutuje na poziom życia i rozwój całego społeczeństwa,
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego,
- niepełnosprawność w rodzinie,

- uzależnienia w rodzinie; powodujące konflikty małżeńskie, problemy z prawem, niestabilność finansowa, kłopoty z pracą i zdrowiem, zaburzony system rodzinny (złamanie spójności i komunikacji w rodzinie),
- nieobecność rodziców (migracje zarobkowe),
- długotrwałe choroby,
- wielodzietność (zgodnie z ustawą o pomocy społecznej i świadczeniach rodzinnych występuje u rodzin z trojgiem i więcej dzieci) – większa liczba dzieci w rodzinie niekiedy obniża standard życia, a przy jednoczesnym występowaniu bezrobocia jednego lub obojga rodziców zwiększa się ryzyko pojawienia się alkoholizmu, przemocy domowej, przestępczości, zaniedbania dzieci.
- samotne wychowywanie dzieci.

III. Podstawy prawne programu

Pomoc dziecku i rodzinie jest zadaniem własnym obowiązkowym samorządu gminnego. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887) w art. 176 pkt nakłada na gminy między innymi obowiązek opracowania i realizacji gminnych programów wspierania rodziny.

Obowiązki gminy wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu swojej funkcji przez:
 - a) zapewnienie jej wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
- 4) finansowanie:
 - a) kosztów szkolenia dla rodzin wspierających,
 - b) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - c) kosztów związanych z udzielaniem pomocy rodzinie ponoszonych przez rodzinę wspierającą,
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka i w placówkach, tj.